

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 2. Quomodo baptizari iubet?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

ad ista sancta ad res magnas, sicut olim propheta & iudices a Deo committuntur, qui remp. componerent. & errantem populum in viam reuocarent. Quamvis multi hominem ab iniquitate priuatum, tunc publice decernerent ab his furoribus, & in carcerem contritus ab aliis quibusdam, nec desisti doctores in his sociis, cum quibus plerumque insisterent. Causam praenotat esse dicitur, & eorum qui in custodia detinebantur, videri ad illam Dei seruorum liberationem, & vera censuram Ecclesiae constitutionem. Quidam Penry tribunus & vere solutus conciliator nulla ordinarie uocatione fretus, aut illi Ecclesiae propositus, sed praetextu Genueis disciplina promotionis hinc incendo missus ab e Scoria, quo fugerat. Pater sub tempore, quo suam agendam Coppinger cum Joanne de eodem prius redierat, & eandem, aut in viciniam latitabat. Quidam ex illa conciliatoribus, quos custodia mandata Domini Consilij nomine Wagonum, hunc Coppinger de fano redibat insinuat, aut ex insano furentem in eandem commendauit, insignem nebulosum & hypocritam Williamum Hacket, qui tam pridem, postquam sua, & quibus erant omnia, decore at, & conuersus a priuoribus ad rationem ad meliorem frugem videri volebat, se ad Deum placet, extraordinarie a spiritu Dei uocatum, & ad reparationem non tantum Ecclesiae, sed etiam Reipublicae inter hoc amicitia & familiaritate, dignum est patrem suum, postquam Coppinger non iam collegam, sed ducem erat consecutus, eum quidam tunc iuniorum demerentis hypocritis estoruit, accessit: fucillus ad ista difficile transpirat, nisi sit patridus. Tertio hic Hacket in concipiendis temporibus, adeo excelluisse, ut de huiusmodi totum ardere, & ab eo ipsius rei linguam, & ad eum, & ad eum in furiis apertis admirationem, ut nihil in hunc modum, non possit credent a Deo obtinere: proinde quidam de his perferri. Quamvis initio praeter Ecclesiae reformationem, & regni & regiae salutem, moliri se testarentur, postea tamen multa priuacim contra regiam maiestatem, & contra Consiliarios, maledicta euocabant, tanquam spiritus impiorum, videlicet ipsam esse impiam, & regni iure spoliatam. Quibus autem impotenti odio ferre ut in optimam suam mentem Hacketus, palam fecit quando ingressa regia palatium insculpta, aut radebat, & confodibatur. Dominos Consiliorumque sola propriis nominibus, nulla additis honoris conspectibus significat. Tandem primas partes huiusmodi in hac fabula dederunt: & ipsi duos comites suos prosequerantur, cuique propriam designans prouinciam, ut Edmundus Coppinger gratiam & misericordiam Dei offerret populo, Henricus Arthington vero, aeternam damnationem, & interitum Dei, nolentibus ipsis credere, denuntiaret. Hic ita conuersus, & consilio suo committente eum Wagonum capiti, quodam die mane hora octaua, Hacketum adhuc in lecto sedentem cum venire consilium regem: Coppinger vinctum eum in tergo, & pronus in terram prociuit: adstringens ad illam aditus proprius accessit, qui ex tunc manu e lecto, Hacketum Coppinger apprehendit: nihil, inquit, mihi vultione tua, sed ad dominum e lecto, ad ipso spiritu sancto vultus sum. Cum Coppinger eum interrogaret quid fieri vellent, hic (inquit) & cum vobis Londini nuntiaret, Christum Dominum & ecclesiam esse in ventralibro in manu sua, & iudicet orbem. Quod si rex & populus, & dicite eum esse in adibus & aliter in fide ad populum, & credere nolunt, veniam huc & me si possent, & moras, respondit Coppinger, in nobis nulla erit, sed ad illud: & confestim Coppinger abiit: quem subsequutus est Arthington. Vixit egressus illam domum cepit clamare Coppinger, de celo noua immensa commiserationis diuina se affert, & ipsum Christum de celo descendisse. Qui sequebatur Arthington item repetebat, & confirmabat: atque ita per viam, & in plateas progrediebatur, ad quos conuersus populus, & cum in publicam & maxime frequentem plateam vocatam Chesham, deuenire iuxta Pyramidem in eam, tanta populi multitudo conueniret, ut perire non possent, carum ibi vacuum consisterent, & quidam per hunc capere concionari viderent, anglica re-

sipisce, respicere Anglia. Qui nam ipsi essent exposcere populo, nempe se prophetas esse extra ordinem vocatos, ut alter Dei misericordiam, alter iudicium & vindictam predicaret Hacketum laudibus magnis effertur, & quod ipse esset officium exponunt, videlicet qui Christum repraesentet, sitq. corporis ipsius gloriosi particeps, & precipuo ipsius spiritu donatus, ut eius fungatur officio, & ventralibro secerat bonos a malis, & Euangelium per vniuersam Europam, & disciplinam Christianam introducat: iam aduenisse tempus, quo haec omnia perficiantur. Praeterea populo narrabant, ubi Hacketum viderent, & ubi esset & moraretur: se vero esse prophetas, immediate extra ordinem a Deo missos, ut ei in tanto opere adiutores essent: & haec omnia affirmabant cum sui ipsorum diris impressionibus, & exclamationibus, optantes confundi, & in aeternum damnari, nisi res ita esset, ut fuerant locuti. Alter horum Dei misericordiam, & ingentem consolationem, atque ineffabile gaudium pollicebatur omnibus, qui exemplo pauperum, & hoc Euangelium & oblatam opportunitatem reformationis amplecterentur. Alter autem horrenda Dei iudicia detonabat impenitentibus & imprimis civitati Londinensi, quotquot non crededant, contestabatur corpore & animo esse damnatos: futurum ut homines in multas eades irruerent, & lenientem hominum tantquam porcorum facerent. Hacketum esse Europae regem, & ab omnibus ei esse parendum, quia hoc Dei iudicia vellent euadere: regnamus regni sui excedisse, & dignamque regno suo praestatur: Consiliarios vero eius, nonnullos esse perfidos regni proditores. Haec facta sunt 16. die Iulij, anno Domini 1591. Postquam totam ciuitatem murmur compleisset, & quid hoc portentum esset, admirarentur, rumor statim ad reginam peruenit, quae Green & ibi agebat: qui locus a Londino distat, tantum tres aut quatuor mille passus. Ipsa confestim duos Consiliarios ad urbem misit, qui de re tam insolita quaerent. Quaestione autem & iudicium hic inferere nimis longum esset, hoc notasse sufficiat, praetextu huius extraordinariae uocationis & intrinseci nominis afflatus, fanaticos istos homines populum concitare, reginam regno suo spoliare, Consiliarios male mulitare, Episcopos trucidare, hunc notum regem inducere, & Ecclesiam simul & Rempublicam transformare, in animum habuisse. Quam autem impudenter se gesserit constitutus coram iudicibus, iste Hacketus, quas blasphemias contra Deum & Dei filium protulerit, horrendum est dictum. Sub carnificis manu constitutus, blasphemus ore ipsi Deo minitabatur nisi auxilium praesens ei mitteret: atque ita in illo suo furore, laetitia maiestatis diuinae & humane reus, morte poenas dedit. Miser Edmundus Coppinger amentiam simulans capite illiso, & voluntaria inedia sibi mortem conscivit. Henricus Arthington furor & amentia penitens, principis elementa vitam retinuit.

QUESTIO II.

Quomodo baptizari iubet?

§. I. Primum stabilitur hic forma baptismi, quae est. Ego te baptizo in nomine Patris & Filij, & Spiritus sancti. Haec inquam vlt, & antiquitate Ecclesiae seruatur, eam hodie omnes etiam haeretici usurpant, nec praecise tamen his verbis fieri praecipit scriptura: verum scripturae interpret Ecclesia huc semper verbis reuertitur. Quamvis enim olim Arian, alique formam baptismi contempnerent, nostri tamen sectarii eam retinent. De Arian, testis est Athanasius de professione regula Catholicae lib. 7. Quosiam, quoties tibi indicationem est: Te baptizate omnes gentes in nomine Patris & Filij & sancti Spiritus? Aut si hac contradicentia existimus eo quod in vno donum baptismi operationes nomine Dei ubi vniuer in Trinitate non continentur, cur tu hoc nomine Deitatis sublatum Patris, & Filij & sancti Spiritus baptizet, dicendo: Baptizate in Patre & Filio & sancto Spiritu, & non in vno nomine? Ut hoc modo artificiose, vnum nomen coram tacite in Deitate non nominare, vel abnegare, sed & nomina in personis tantummodo eorum velis assignare. Quia si sic erat celebrandum baptismus, obtinuerat Arianorum assertio,

Baptismi forma.

assertio, qui sic sentiunt ut ubi nomina in personis indicant, ibi simul in ipsis nominibus, & singulas vel diuersas substantias esse pronunciant, ut unitatem in concordia tantum charitatis esse assignent, & non potius in unita plenitudine diuinitatis. Et quid amplius ad hoc? Unitatis Dei patris nomen, & filij & sancti Spiritus quasi adoptiuum nuper accessisse profiteantur, ut hoc nomen videatur esse ex nihilo, aut ex altero, vel de tempore: quod absit. Nam verum Deitatis nomen ubi nominant, ad vnam tantummodo personam patris hac dicendo ascribunt, ut veram unitatem diuinitatis diuidant, qui ubi nomina potius in personis deberent discernere, ibi simul cum ipsis nominibus, & tres naturas diuersas distinguunt, quod absit à nobis, ne istam blasphemiam admittamus, cum vnum nomen Deitatis in Trinitate vniuersum dictum accipiamus, per quod & remissa peccatorum baptismo operante in nos suscipimus nomina vero tantummodo in personis perfecte distinguamus.

Græci quamuis dicant, Baptizetur seruus Christi, non tamen formam corrumpere sunt dicendi, cum eadem sit omnino sententia. Olim baptisimiformam Marcionitæ, & Pauliani corruerunt: de prioribus Iren. lib. 1. cap. 13. Epiphani. hæres. 34. De posterioribus Concilium N. cen. can. 19. Eadem fuit hæresis Montani, itaque ab illis baptizati rebaptizabantur. Vide Castrum v. baptisimus. hæres. 2. Feuard. in app. v. baptisimus. hæres. 2. De Deuterio Ariano, qui Barbam quandam baptizare constituerat, & cum diceret: Baptizetur Barbas in nomine patris, per filium in Spiritu sancto, aqua resurgente habet Niceph. lib. 16. 35. Paulo Iohannitæ seu Attingani formam baptisimi illis Christi verbis contineri dixerunt, Ego sum aqua viva. De his consule anaton. Caluini. an. part. 4. dil. m. 163.

§. 2. Caluinus etiam dandum à solis Prædicantibus censet. [Porro cum Apostolis discrete vna cum prædicatione Evangelij mandata sint ista partes, sequitur non alios legitimos esse baptisimi ministros, nisi qui iidem simul doctrinam ministrant. Quod ergo priuatis hominibus, imo etiam feminis permilla fuit baptizandi licentia, quod Christi institutioni minime consentaneum est, nihil aliud fuit, quam mera profanatio.]

Respondet. Apostolos quidem iussos esse docere, & baptizare, non tamen solos apostolos docuisse, & baptizasse; nam Philippus, & alij id etiam præstiterunt. Alioqui solis id Episcopis concessum esset, quos licet Caluinus non distinguit à cæteris sacerdotibus, multi tamen ex eius affectis id faciunt. Deinde repugnat sibi ipsi illa hæresis. Non enim à Catholicis apostatas, sed à illi nomen daturus rebaptizant, aut igitur in Ecclesia Catholica veros ministros agnoscunt, aut apostatas nostros rebaptizare debent. Ministri orum in Synodo Vapincensi decretum anno 1603. ad se missum testatur noster Gualterius sæculo 16. errore 92. Caluinistarum. Quarto in conferente baptisimum, non permitiendo, quæcunque tandem vigeat necessitas, ut vllus baptisimum conferat, qui minister non sit. Quia de re eccle. ministrorum gallorum decretum, anno 1603. in Synodo Vapincensi, præsidente ministro Chameio constitutum, & ex capite de factis generalibus à me syllabatim excerptum, quo iterum iterandumque censent baptisimum à proponente (hoc nomine apud Caluini. an. vocatur, qui ministerio proximus est, nondum tamen omnino minister pronunciarus) collatum: Circa questionem (aiunt Synodici ministri) an baptisimus infansium à Proponente, veram vocationem non habente, baptizatorum sufficiat, conueniens indicat studiose tollendum esse scandalum, quod inde populo obuenire possit: tamen cum eiusmodi baptisimus nullius valoris sit, infantem in Ecclesiam Dei introducendum esse per verum baptisimum, iuxta Synodi Picaniensis decisionem. Si id non est anabaptisimum profiteri, excusandi pari modo erunt & ab anabaptismo eximendi, quos semper

eo nomine damnauit Ecclesia, Marcionistæ, Novatiani, Donatistæ, Ariani, Ennomiani, Armeni, Schismatici, Græci, & ipsi etiam recentiores, quos & Caluinus peculiari opusculo & eius symmis, non pauci, nostra tempestate confutauerunt, anabaptistæ. Nunc occurrat mihi ingens miraculum quod anno 1579. Amsterodami contigit. Mulier catholica viro Caluinista nupta cum peperisset, infantem aqua baptismali à persona laica clam abluendum certauit, certo sibi persuadens, infantem ministro, à viro suo offerendum. Quod ubi clam factum est, defertur infans ad Caluinisticum conuentum. Verum ecce magistrum palam in omnium oculis baptizare volentem, vox ita deficit, ut ne verbum quidem profere queat. Quo miraculo attonitus pater infantem in sinum accipit, vxorem interrogat, quæ, quod erat confessio, respondet infantem more ecclesiæ Catholice baptizatum esse: ad quam idcirco & ipse, & reliqua familie pars aggregantur. Hoc velim attendant Præteritiformati simulque intueantur opposita spiritus virginis cornua, quibus agitur Caluinus, nunc pro aiente, nunc pro negante parte decernat. Pro aiente quidem, dum in Epistola 334. ad N. N. sic ait. Ferendus est qualiscunque baptisimus. Et paulo post: Olim cum unitas esset religio, haud dubie multi viri ac corrupteli implicita circumciso sunt: quam tamen iteratam fuisse non legimus, cum reuocaretur populus ad purum cultum. Et in Epist. 87. ad Lælium Zozimum: validum censet baptismum, etiam quem diabolus administrauerit. Postquam enim asseruit valdum esse Papistarum baptismum, subiungit: Cum Papistarum baptismum à luforio distinguam fingis tibi responsum, quod tanquam à me datum impugnes. Non reperies in meis literis, scio pendere illius vim ab intentione consecretis. Tantum nisi fallor idcirco dixi efficax, quatenus in hunc finem administratur, ut in Christi corpus nos inserat, vel ut nostra sit renouationis symbolum, iam nihil mea refert sit ne homo Lucianus qui baptizatur, sit ne Diabolus. Tantum enim respicienda est institutio, & continuus vsus, qui à Christi mandato, tanquam ex fonte fluxit. Certe non heri primum cepti baptizandi ritus. Eum nec Papistæ, nec idololatri alij excogitarunt. Perperam itaque eum estimas, nisi ad originem suam cum reuocas. Vt cunque à multis prauis actionibus vitatus fuerit, semper tamen satis hoc fixum baptizari Christi mandato, in nomine Patris, Filij & Spiritus sancti: Vt sit regenerationis testimonium. Hic est finis quem considerandum doceo. Imo contrarium sentientes seuerè carpit, & catapaptistas vocat, lib. 4. Instruct. c. 15. §. 16. Tales, inquit, hodie sunt catapaptistæ nostri, qui rite baptizatos nos pernegant, quod ab impijs & idololatri in regno Papali baptizati sumus. Itaque anabaptisimum furiose arguit. Aduersus quorum ineptias satis valida ratione munimur, si cogitemus nos baptismo initiatos, non in nomen alicuius hominis, sed in nomen Patris & Filij & Spiritus S. Ideo, baptismum non esse hominis, sed Dei, à quocunque tandem administratus fuerit. Vt maxime Dei & totius pietatis ignari aut contemptores fuerint, qui nos baptizabant: non tamen in sua ignorantia, vel sacrilegij consortium nostrinxerunt, sed in fidem Iesu Christi: quia non suum, sed Dei nomen inuocauerunt, nec in aliud nomen nos baptizauerunt. Quod si baptismum Dei erat, habuit certe inclusam promissionem, de peccatorum remissione mortificatione carnis, viuificatione spiritali, participatione Christi. Haecenus pro aiente parte Caluinus, pro qua etiam Compendium pugnat Beza l. qq. & r. p. 2. q. 132. Audiamus nunc eundem Caluinum non minus ardentem pro negante dimittentem, & quidem in ea ipsa, quam paulo ante citauimus Epist. 334. ad N. N. uti paulo postquam dixit: Si prius baptizet, manifestam esse baptismi profanationem; subiungit. Dubitanter hac de re loquitur Augustinus. Si quis prius baptizet, ubi cogit necessitas aut nullus est, aut remissa delicta. Atque nobis longepetius esse debet inuolabile Christi mandatum, &c. Et mox: Adulterinum ergo baptismum censet.

mus, qui administratus est à priuato homine. Et postea. Non ubi de vero baptisino vsu admonita fuerit Ecclesia, quod pignorat cum Christi instituto pro nihilo ducendum esse, et de integro baptizandus, qui pollutus fuerit profana assumpione. In Epistola autem 326. ad Menfonem Populum: de baptismo à feminis (quibus virgente graui moris periculo, vt & viuis laicis baptizare permittit Ecclesia catholica) administrato sic ait: Quomam baptizanda scietia, quam sibi femine arroganti, nihil aliud est, quam crassa superstitio stulta illa & temere suspensa actio pro nihilo ducenda est. Pastorum ergo officium est eas comperire: interius legitimo baptismo conseruare infantes, qui stulta & perperam amulatione nihil aliud quam polluti fuerunt. Hæc Calixtini manu spiritus contradictionis. Vide antea.

§.3. Anabaptistæ etiam eadem verba contra pædobaptismum visurpant. Docere enim & baptizare iubet, non ergo baptizandi sunt, nisi qui docentur. Infantes autem docere non possunt; quia nec discere. Negitur baptizandi.

Respondendo. Mitte apostolos, vt doceant, & baptizent, quos docere, & baptizare possunt, si quis doceri potest, non autem baptizari, vtili contigit, quia in aene proclamabatur omni aqua moriebatur, docere illum aene tamen, si quis doceri nondum potest, baptizari tamen potest, et in docendis, cum institutionis causam aras aduenierit. Non igitur illa duo iungenda sunt, nisi in baptismo adultorum. Doceri enim illos, deinde de religione bene institutos baptizare oportet. Etiam illi igitur esse, quod hinc deducunt argumentum: solo enim in narrationis ordine nititur, qui si tanti putaret, esse, vt baptizari nemo possit nisi institutus, deinde de altera parte iudicandum erit, cum dicitur: *Discentes eos seruare omnia, quaequ岸 mandata verba.* Hoc enim est post baptismi mandatum profertur, non tamen consequitur catechumenos de mandatis non esse institucndos.

§. 4. Sanctissimam Trinitatem hinc omnes sancti Patres, & interpretes contra Arianos, aliosque docuerunt. Est enim locus inuictus, quo tantum personarum expressima mentio proponitur. Et tam Ariani, quam Macedoniani hinc arguuntur.

Nam in prima illa in Ecclesia introductione, in-
tiatione, iustificatione, non est vilius e. caturae inno-
centiae, neque miscetur in mysterio lauacri, Deus &
creatur. Vt Nazianzenus in orat. de Trinitate. Am-
bros. lib. 1. de Spiritu sancto c. 1. Didymus l. 2. de Spi-
ritu sancto. Fulgent. contra obiect. Arianorum. Ve-
rissime illi docent, nullum *eis* *ὁνομα*, in nomen crea-
turae baptizari. Est autem in nomine Patris & Filii, &
Spiritus sancti baptizari, idem, quod auctoritate, po-
testate, invocatione, atque adeo consecratione sui ad
fidem, istam Trinitat s. culum baptizari. Sic Marci vlt.
In nomine meo demonia eijcent. Matth. 18. In nomine meo
interrogat. Ioan. 5. In nomine Patris mei veni, &c. Atha-
nasius hunc locum vt inuictum semper opposui. A-
rianus, contra A. ianos oratione 3. & ad penitentissimum
regem Iouianum, ad Serapionem contra Macedoniu,
de tribus personis, contra Potentinum Vrbicum. De
vinitate deitate Trinitat. ad Theophilum. de Trinitate.
et quicquid patres omnes secuti in hodiernum vsq; diem
vsurpant.

Et de Synodo Arim. & Seleuciz. Patrem vocati
dicit, non πατήρ, sed *πρωτοεγε*. Eodem modo Hilar.
l. de Trin. Amb. l. de Spiritu sancto cap. i. 4. adeo
vero versu Ecclesiaz locum italicum magni fecit, vt Theo-
phyllactus exclamet: *αὐτὸν ὁμολοῦν ἐν Ἀρειοῦ καὶ Σε-
λευκίῳ ἀπὸ τοῦ καλῶ ὅτι οὕτως ἔστιν ὁ χριστὸς· εἰς τὴν ὀνο-
μασίαν βαπτίσαντες, αὐτὸν δὲ τοῦ ὀνόματος ὀνομαζῶν τὸν πατέρα ἢ
ἑαυτὸν, εἰς τὸν θεὸν τὸν αἰσθητὸν καὶ ἀσώματον, καὶ ὁ καλῶς τὸν
θεὸν ἀποκαταστήσαντες ἑαυτοὺς ὡς καλῶς. οὕτως ἐνὸς προσώπου, ὡς
ἑκλόνος ὁμοουσιᾶς τῷ πατρὶ ὁμοεικότου ἐκ γυναικὸς, καὶ πατρὸς καὶ*

καλον μὲν πεπεῖς ποτὲ ἡ τοῦ, ποτὲ ἡ πρὸς μὲν, ἀλλὰ
 τρεῖς μᾶλλον περὶ τῶν ἐν ὀνόματι ἰσχυόντων, τὸ θεός. Id est.
 Erubescant igitur Arius & Sabellius. Arius quidem,
 quia non dicit Christum in nomina baptizare, sed in
 nomen. Nomen vere trium vnum est deitas, vnus igi-
 tur Deus tria. Sabellius vero, quia trium personarum
 meminit Dominus, non vnus personæ, tria, et ipse
 ipse nugatur nomina habentis, quæ aliquando pater,
 aliquando filius, aliquando Spiritus sanctus vocetur,
 sed potius est trium personarum vnum nomen habentium,
 quod est Deus.

VERSUS 20.

*Docentes eos servare omnia quacun-
que mandavi vobis. Et ecce ego
vobiscum sum omnibus diebus,
usque ad consummationem sæculi.*

QVÆSTIO I.

*An omnia seruanda fidelibus, quæ Dominus
mandauit?*

§. 1. **N**on sola fide contentum esse Deum monet Euthymius, vitam bonam adiungendam esse demonstrat. Eadem tenent a hortatur Theophylactus: *οι τει ιπωας ιδω οτι εν δει βαλθινεν, εις το ονοματις τελεισθαι. τω θεολογια ημιν περιεδοκεν. ειπων οτι διδασκειν, ηχι τοις εντολας τηρειν, τωι ασκητικωι, ορε τι ημιν εσχημαζομεν.* Id est. Itaque dicens, oportere baptizare in nomen S. Trinitatis, Theologiam vobis tradidit, cum dixit, docendos ut mandata servarent, practicum nobis virtutem continerent.

Teneſti uſque hodie illam fidem græci, ſic enim le-
cimus patriarcha germaniſ reſpondet. Non ergo in o-
peribus glorandum eſt; facere tamen ea, & implere res maxi-
me neceſſaria, abſque diuiniſ in operibus ſalutem confequi
impoſſibile eſt. Si igitur pareamus Domino dicenti: ſi ſciſ
hæc; beati eſti, ſi feceritis ea: benedices noſtra habebis.

Itaque de impossibilitate preceptorum diuino-
rum fratres sectarii in captiosa Epistola ad Ieremiam, ne-
que. ut quidem fecerunt, & merito erubescunt apud
perituros. Quomodo enim Christus iubet omnia
seruare, si ne vniu. quidem possumus? Quomodo
seruari iubet omnia, si lex decalogi abrogata est? Mo-
saica impossibilis, Christus nullam tulit? Quid vero
est *ἐν τῇ ἀρχῇ* præcipere, si nihil Christus mandauit?
Quid *ἐν τῇ ἐσχάτῃ* seruare, si lex non est posita fidelibus? Re-
fert Lutherus in 1. Genes. fuisse fanaticos, qui legem
positam primis hominibus negarunt. Quid si verum
est, nec tentari, nec peccare potuisse constat. Sic He-
retici Christi in os contradicunt. [Lex hos, inquit
Philippus, obligat ad obedientiam, vel ad pœnam, &
pœna à filio perfoluta est. liberati sumus à maledi-
ctione legis moralis, quia filius Dei perfoluit νότον, &
&c. Non acculat, non dânat lex reconciliatos: ab-
rogata est lex, quod ad maledictionem attinet, non
quod ad obedientiam attinet.]

§. 2. Et hic quidem perfectus est Libertinismus. Non esse legem positam iustis, vteam seu utantur. Nam primis parentibus iustissimis lex posita est: & eos ita mutauit, vt facere vt violata iniustis. Quare autem an illi qui non seruant omnia ab Apostolis propolita, à Christo imperata saluentur? Si nihil obstat violatio mandatorum Christi nostræ salutis, cui irrita demandat: si seruanda sunt, possunt ergo seruari. Ideo veto lex damnans non ponitur iustis, quæ aluerat. San-
 Quæ Am brosius. In corde iusti lex est Dei. Quæ lex: non scripta sed naturalis. Iusto enim non esse lex posita, sed inuicta.

Opera fidei
iungenda.

Lex non est
impossibilis: